

Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan väliarviointi vuodelta 2024

31.10.2024

Julkinen

Sisällys

1	PUHEENJOHTAJAN KATSAUS.....	3
2	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TARKASTUSTOIMINTA JA VÄLIARVIOINNIN VALMISTELU	4
2.1	Väliarvioinnin arviointikohteen valinta ja arviointikysymykset	5
3	VANKKA TIETOPOHJA JA SYSTEMAATTINEN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN	7
3.1	Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin ylläpito	8
3.2	Tarkastuslautakunta sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä	8
4	KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN TALOUDEN ARVIOINTI	10
5	TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET VUODELLE 2024	15
5.1	Keski-Suomen hyvinvointialueen toimialakohtaiset talousennusteet ja tasapainottamistoimenpiteet	17
5.1.1	Konsernipalveluiden toimialan talous ja toiminta.....	19
5.1.2	Sosiaali- ja terveystalouden toimialan talous ja toiminta	19
5.2.	Keski-Suomen hyvinvointialueen vuokratyövoiman käyttö	21
5.3	Keski-Suomen hyvinvointialueen lomapalkkavelan kehitys.....	24
6	KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN TOIMIELINRAKENNE	27
7	YHTEENVETO.....	36

31.10.2024

Julkinen

1 PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2024 tarkastuslautakunnan väliarviointi tarjoaa ajankohtaisen katsauksen alueemme toiminnan ja tavoitteiden edistymiseen. Tänä vuonna arvioinnin erityispainopisteenä on vankan tietopohjan merkitys ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen mikä tukee hyvinvointialueiden strategisia tavoitteita ja operatiivista toimintaa sekä on tärkeä osa johtamis- ja päätöksentekoprosesseja. Tietojohtaminen, tiedon johtaminen ja tiedolla johtaminen toimivat keskeisinä tekijöinä hyvinvointialueemme kehittämisessä, ja näiden osa-alueiden onnistuminen vaikuttaa suoraan siihen, miten hyvin alueen palvelut pystyvät vastaamaan asukkaiden tarpeisiin tehokkaasti ja taloudellisesti.

Tiedolla johtaminen on moniulotteinen prosessi, joka kattaa tiedon hyödyntämisen taloudellisista resursseista aina ruohonjuuritason toimintaan saakka. Laadukas tiedon analysointi ja sen pohjalta tehtävä johtaminen mahdollistavat paitsi resurssien tehokkaan käytön, myös päätöksenteon vaikuttavuuden parantamisen kaikilla tasoilla. Tarkastuslautakunta pyrkii omassa työssään varmistamaan, että tietopohja, jota hyvinvointialueemme päätöksenteossa käytetään, on luotettava ja että tiedon systemaattinen hyödyntäminen on osa organisaation arkea. Tämä tavoite on erityisen tärkeä hyvinvointialueemme monimutkaisessa toimintaympäristössä, jossa tiedon laatu ja käyttö vaikuttavat merkittävästi päätöksenteon ja toiminnan tuloksellisuuteen.

Yleisesti voidaan todeta, että tiedolla johtaminen luo perustan strategiselle ja operatiiviselle kehitykselle ja siten hyvinvointialueemme kyvylle vastata tulevaisuuden haasteisiin. Tieto-ohjautuva johtaminen tuo merkittäviä etuja erityisesti talouden hallinnassa, palvelujen kohdentamisessa ja toiminnan vaikuttavuudessa. Tämä väliarviointi pyrkii tuomaan esiin keskeisiä havaintoja, joita voidaan hyödyntää alueemme toiminnan parantamisessa ja päätöksenteon tietopohjan vahvistamisessa entisestään.

Elma Hyöky

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

31.10.2024

Julkinen

2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TARKASTUSTOIMINTA JA VÄLIARVIOINNIN VALMISTELU

Tarkastuslautakunta on osa poliittishallinnollista järjestelmää ja toimijoina tarkastuslautakunnissa ovat demokraattisesti valitut luottamushenkilöt. Tarkastuslautakunta huolehtii hyvinvointialuelain 125§:ssä säädettyjen sekä hyvinvointialueen hallintosäännössä määriteltyjen tehtävien mukaisesti hyvinvointialueen hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toimintaan ja talouteen kohdistuvasta tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarviointista. Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain arviointikertomuksessa ja muissa raporteissa tilikauden aikana, kuten tässä väliarvioinnissa. Arvioinnin tehtävänä on edistää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimintatapojen kehittämistä. Tarkastuslautakunta vastaa sidonnaisuusilmoitusten ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonnasta ja tekee aluevaltuustolle esityksen siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja vastuuvapaus myöntää tilivelvollisille.

Tarkastuslautakunnan alaisuudessa toimiva ulkoisen tarkastuksen yksikkö valmistelee tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat, valmistelee ja toteuttaa tarkastus- ja arviointitehtäviä tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman mukaisesti ja on oikeutettu tekemään toiminnan ja talouden tarkastuksia tilintarkastajan kanssa sovittavalla tavalla. Ulkoisen tarkastuksen yksikössä työskentelee arviointijohtaja ja tarkastaja, jotka osallistuvat tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin yksikön toiminnan kehittämiseen ja toiminnan laadun varmistamiseen.

Tarkastuslautakunnan arviointi on osa demokraattiseen päätöksentekoon sisältyvää valvontatehtävää kuntalaisten ja aluevaltuutettujen puolesta. Tarkastuslautakunta työskentelee suoraan aluevaltuuston alaisuudessa ja sen asema on hyvinvointialueen toimivasta johdosta riippumaton. Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunta laatii vuosittain arviointisuunnitelman mukaiset väliarvioinnin ja arviointikertomuksen. Väliarvioinnissa tarkastellaan sosiaali- ja terveydenhuollolle valtakunnallisesti asetettujen tavoitteiden toteutumista, joiden ytimessä ovat yhdenvertaisuus, kustannusvaikuttavuus, yhteistyö ja tieto. Väliarvioinnissa arvioidaan hyvinvointialueen toiminnan ja talouden toteutumista peilaten hyvinvointialuelakiin, hallintosääntöön ja hyvinvointialuestrategiaan.

Tarkastustoimintaan liittyy keskeisesti kolme arvoa. Ensinnäkin tarkastuksen tulee olla objektiivista ja uskottavaa. Tarkastuksen tulee olla asianmukaista ja sen on lähdettävä vakaalta ja uskottavalta pohjalta. Toisena arvona on varmistaa oikea tieto. Hyvinvointialueen hallinnon toiminta perustuu siihen, että viimekädessä tilivelvolliset vastaavat toiminnastaan kuntalaisille. Arvioinnin tarkoituksena on avata hallintoa mahdollisimman paljon

31.10.2024

Julkinen

kuntalaisten arvioitavaksi ja tietoon. Kolmas keskeinen arvo on hyvä tilintarkastustapa ja siihen liittyvä riippumattomuus. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastusyhteisö ovat näissä tehtävissä erityisen tärkeissä rooleissa.

2.1 Väliarvioinnin arviointikohteen valinta ja arviointikysymykset

Monimutkaistuvassa ja jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä myös tarkastuslautakunnan arviointityön painopisteiden ja lähestymistapojen on muututtava. Tarkastus- ja arviointityötä tekevän tarkastuslautakunnan on hankittava ajantasaista tietoa näistä muutoksista. Tarkastuslautakunnan on arvioitava uusia palvelujen tuottamisen muotoja, jotka pohjautuvat digitalisaatioon ja tekoälyyn. On myös arvioitava palvelujen vaikuttavuutta, joka nousee arviointityön keskiöön. Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arvioinnin painopisteenä on vankka tietopohja ja systemaattinen tiedon hyödyntäminen.

Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännön 90§:n ([HS 90§](#)) mukaan tarkastuslautakunta hyväksyi tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman ([TarkLa 8§, 18.1.2024](#)). Toimikauden kattava arviointisuunnitelma laadittiin siinä vaiheessa, kun aluevaltuusto oli päättänyt hyvinvointialuestrategiasta. Arvioinnin lähtökohtana on, että tarkastuslautakunnan toiminta tuottaa aluevaltuustolle objektiivista tietoa toiminnan ja talouden ohjausta, kehittämistä ja päätöksentekoa varten. Tuotettu tieto on myös hyvinvointialuekonsernin käytettävissä. Tarkastuslautakunta käyttää arvioinneissaan monipuolisesti eri tietolähteitä ja täydentää arviointitiedon luotettavuutta viranhaltija- ja asiantuntijakuulemisilla. Monipuolisella tietojen keruulla tarkastuslautakunta varmistaa riittävän laajan ja objektiivisen käsityksen arviointikohteesta.

Arvioinnin pohjana käytetään valtioneuvoston julkaisemaa hallitusohjelmaa, hyvinvointialuelainsäädäntöä, eri ministeriöiden antamia suosituksia, aluevaltuuston hyväksymää hyvinvointialuestrategiaa sekä hallintosääntöä. Hallitusohjelma antaa hyvinvointialueille varsin operatiivisia ohjeita, joilla muun muassa henkilöstön riittävyttä ja saatavuutta edistetään. Myös hyvinvointialuestrategia nykyisessä muodossaan ja laajuudessaan ohjaa arviointityötä osin operatiiviselle tasolle. Tarkastuslautakunta tarkastelee arviointityössään hallitusohjelman mukaisten toimenpiteiden käynnistämistä myös Keski-Suomen hyvinvointialueella.

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisista tavoitteista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) [22 §:ssä](#). Nämä tavoitteet on päivitetty

31.10.2024

Julkinen

pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman ja kansallisen palvelureformin pohjalta. Valtioneuvosto hyväksyi päivitettyt tavoitteet istunnossaan 25.1.2024.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita on yhteensä kahdeksan (kuvio 1). Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden ytimessä ovat yhdenvertaisuus, kustannusvaikuttavuus, yhteistyö ja tieto.

Kuvio 1. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle.

31.10.2024

Julkinen

3 VANKKA TIETOPOHJA JA SYSTEMAATTINEN TIEDON HYÖDYNTÄMINEN

Tietojohdamisella pyritään hyödyntämään organisaation saavutettavissa olevaa tietoa ja samalla pyritään varmistamaan, että organisaatiolla on myös tulevaisuudessa saavutettavissa kaikki tarvittava tieto. Tietojohdaminen on määritelty tutkimusalaksi, jonka kohteena on tietojohdaminen. Tietojohdamisella mahdollistetaan yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden osalta tiedon luominen, jakaminen ja soveltaminen kollektiivisesti ja järjestelmälliseksi saavuttaakseen organisaation strategiset ja toiminnalliset tavoitteet (North & Kumta, 2018). Tietojohdaminen on olennainen osa niin strategista, taktista kuin operatiivista päätöksentekoa. Keski-Suomen hyvinvointialueella toimii tietojohdamisen yksikkö, joka on erityisesti taloudelle, tietohallinnolle ja HR:lle läheinen palvelualue.

Tiedon johtaminen on tietojohdamisen osa-alue, jossa ylläpidetään ja kehitetään edellytyksiä tiedon hyödyntämiseen muun muassa tiedonhallinnalla, tietovirtoja ohjaamalla sekä tiedon laatua tarkkailemalla. Tiedon johtamisessa keskeisessä roolissa ovat järjestelmästä saatava data, erilaiset tietovarastot ja analyysimenetelmät sekä niihin liittyvä hallinnointi.

Tiedolla johtamisen haasteena on olennaisen ja päätöksenteon kannalta merkityksellisen tiedon saatavuus, määrä ja laatu. Tiedon johtamisen ydintehtävänä on tiedon luomiseen, keräämiseen, varastointiin ja jakamiseen liittyvät prosessit. Tiedolla johtamisen keskiössä on tiedon soveltaminen, hyödyntäminen ja systemaattinen käyttö osana organisaation toimintaa ja johtamista.

Toinen tietoa tuottava yksikkö hyvinvointialueella on tietohallinnon yksikkö. Tietohallinto vastaa hyvinvointialueen ICT-palvelujen keskitetyn kokonaisuuden tuottamisesta. Kokonaisuus muodostuu teknologianpalvelut, palveluprosessien digitalisaatio, ICT-projektitoimistopalvelut, tietohallintopalvelut ja tietoturvapalvelut kokonaisuudesta. Mikäli hyvinvointialueen data ei ole tarpeeksi laadukasta ja siinä on vääriä tietoja tai se on puutteellista, voi se tarkoittaa pienempää rahoitusta hyvinvointialueelle, esimerkkinä HYTE-kerroin. Laadukkailla tietojärjestelmillä ja tiedolla johtamisella on mahdollista saavuttaa merkittäviä kustannushyötyjä.

Tarkastuslautakunta arvioi tässä väliarviointikertomuksessa hyvinvointialueen toimintaa ja taloutta kuvaavien tunnuslukujen laatua, määrää ja luotettavuutta.

31.10.2024

Julkinen

3.1 Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin ylläpito

Hyvinvointialuelain (611/2021) 89§:n mukaan tiettyjen hyvinvointialueen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään ja luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee;

- aluehallituksen jäseniä
- aluevaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia
- hyvinvointialuejohtajaa
- aluehallituksen ja lautakunnan esittelijää (esittelijät kuvattu kuviossa 2)

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on luottamustehtäväänsä valittu. Henkilön on myös viivytyksettä ilmoitettava sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi kerran vuodessa (HS 90§). Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Hyvinvointialueen on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitukset voidaan julkaista yleisessä tietoverkossa ennen aluevaltuustolle tiedoksi viemistä. Oleellista on, että sidonnaisuusilmoitusrekisteri on ajantasainen, koska sillä on huipputärkeä tehtävä hallinnon ja politiikan avoimuuden ja riippuvuuksien läpinäkyvyydessä – luottamuksessa. Sidonnaisuusilmoitus ei poista velvollisuutta ilmoittaa esteellisyydestään hyvinvointialueen päätöksenteossa.

3.2 Tarkastuslautakunta sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä

Hallintosäännön 90 §:n mukaan tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä. Lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin ylläpito päättyi maaliskuussa 2024 Silmu-sidonnaisuusrekisterin ollessa osa hyvinvointialueen aiemmin käytössä ollutta asianhallintajärjestelmää. Näin ollen uusien ilmoitusten tekeminen valtuutettujen vaihdoksien myötä tai aiempien ilmoitusten täydentäminen ei ole ollut mahdollista maaliskuu-lokakuun 2024 välisenä aikana. Tämän vuoksi sidonnaisuusilmoitusten tilannekatsausta tarkastuslautakunnalle eikä ilmoitusten tiedoksi saattamista aluevaltuustolle ole voitu asianmukaisesti toteuttaa. Viimeksi sidonnaisuusilmoituksia on käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksessa 25.4.2024 (25 §). Korvaava sidonnaisuusilmoitusjärjestelmä Dynasty-asianhallintajärjestelmään on ollut

31.10.2024

Julkinen

valmisteilla konsernipalveluiden hallintopalveluiden toimesta edellisen järjestelmän poistumisesta lähtien. Korvaava sidonnaisuusrekisteri tullaan ottamaan käyttöön syksyn 2024 aikana tarkastuslautakunnan omaa järjestelmähankintana.

Kuvio 2. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinten esittelijät ja pöytäkirjanpitäjät.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Tarkastuslautakunnan lakisääteistä tehtävää sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjänä on vaikeuttanut rekisterijärjestelmän puute maaliskuusta 2024 lähtien. Luottamushenkilöissä on ollut vaihdoksia, joita ilmoitusvelvollisuus koskee. Uudet luottamushenkilöt eivät täten ole pystyneet tekemään lain vaatimaa sidonnaisuusrekisteri-ilmoitusta. Puuttuvan järjestelmän vuoksi tarkastuslautakunta on kirjannut vaihtuneet luottamushenkilöt manuaalisesti omaan tiedostoonsa ja tulee pyytämään ilmoitukset välittömästi uuden järjestelmän saatuaan.
- Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisten sidonnaisuusilmoitusten esittäminen aluevaltuustolle on viivästynyt puuttuvan järjestelmän vuoksi. Edellä mainituista syistä johtuen sidonnaisuusilmoituksia ei ole käsitelty tarkastuslautakunnan kokouksissa.

31.10.2024

Julkinen

Tarkastuslautakunnan kysymys:

- Miten tiedolla johtamisen prosessi on kuvattu? Miten tieto kootaan päätöksenteon tueksi?
- Miten hyvinvointialue varmistaa, että lakisääteiset tietojärjestelmät ovat käytettävissä kaikilla niitä tarvitsevilla toimijoilla?
- Mikä taho hyvinvointialueella vastaa lakisääteisten tietojärjestelmien hankinnasta ja ylläpidosta?

4 KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN TALOUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2024 talousarviosuunnitelman esittelyssä hyvinvointialuejohtaja totesi, että taloudellinen tilanne vaatii merkittävää toiminnan uudistamista ja nopeita talouden sopeuttamistoimia. Nopeilla sopeuttamistoimilla oli tarkoitus varmistaa, että alijäämä katetaan sääde-tyssä ajassa ja hyvinvointialueen ohjaus pysyy omissa käsissä. Tässä väliarvioinnissa käsitel-lään Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2024 tammi- kesäkuun taloutta ja toimintaa.

Vuosi 2024 linjattiin toiminnan vakiinnuttamisen ja uudistumisen ajaksi. Sosiaali- ja terveys-palveluiden järjestämisen linjausten ja pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätösten myötä aloitettiin strategian toimeenpano-ohjelman toteuttaminen. Organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän toimivuutta arvioitiin ja mahdolliset muutostarpeet toteutetaan hal-lintosääntöön syksyn 2024 aikana. Itä-Suomen yhteistyöalueen toiminta käynnistetään ja ke-hitetään vuoden 2024 aikana. Toimintaa kehitetään myös Itä-Suomen yhteistyöalueen tar-kastuslautakuntien yhteistyönä. Talousarviosuunnitelmassa linjattiin myös, että vuosi 2024 tulee olemaan uudistumisen ja kehittymisen aikaa, johon talouden raamit antavat reunaeh-dot.

Vuoden 2024 talousarvioesittelyssä linjattiin vuodet 2025–2026 toiminnan uudistamisen ajaksi, jolloin strategian toimeenpano-ohjelman toteuttamista jatketaan ja vuoden 2025 ta-louden ennakoidaan olevan tulokseltaan positiivinen. Vuoden 2026 loppuun mennessä ta-lous pyritään tasapainottamaan.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteuttamista tili-kaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä eri-tyisesti, jos hyvinvointialueen taseessa on kattamatonta alijäämää. Hyvinvointialueen talous-tilanteessa, jossa taseessa on alijäämää, tarkastuslautakunnan on esitettävä arvionsa tasa-painotuksen toteuttamisesta.

31.10.2024

Julkinen

Hyvinvointialueen talouden arviointia tekee myös tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajan tulee noudattaa aluevaltuuston ja tarkastuslautakunnan antamia ohjeita, jollei ne ole ristiriidassa lain, hallintosäännön ja julkishallinnon hyvän tilintarkastuksen kanssa. Havaitsemistaan olenaisista epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä aluehallitukselle annettavassa tilintarkastuspöytäkirjassa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle. Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunta on ollut aktiivinen lakisääteisen JHT-tarkastajan suuntaan ja pyytänyt tilintarkastusyhteisöä antamaan erilaisia väliraportteja ja selvityksiä tilintarkastuksen etenemisestä.

Hyvinvointialueet ovat suurten sopeutuspainoiden edessä kuluvana ja tulevina vuosina. Hyvinvointialueiden kustannusten nousuun vaikuttavat hintojen nopea nousu, henkilöstömenot ja ostopalvelut (mukaan lukien vuokratyö). Valtiovarainministeriön kansantaloussosasto on laatinut ennusteen (VM 2024) hyvinvointialueiden tulojen ja menojen kehityksestä. Valtiovarainministeriöstä korostetaan, että hyvinvointialueiden tulee panostaa etupainotteisesti toimintansa uudistamiseen, jotta kustannuskehitys saadaan sovitettua valtion rahoituksen puitteeseen ja kustannusten kasvu on pitkällä aikavälillä kestävä. Alijäämien kattamisvelvoite edellyttää Keski-Suomen hyvinvointialueelta mittavaa sopeutusta.

Hyvinvointialueella onkin käynnistetty ja valmisteltu useita toimenpiteitä talouden ja toiminnan sopeuttamiseksi ja tehostamiseksi. Taulukossa 1 kuvataan kansallisesti eri hyvinvointialueiden sopeuttamistarpeita vuosille 2024–2026 (VM 2024). Tämänhetkisen ennusteen mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueen kumulatiivinen säästötavoite vuosille 2024–2026 on 206,2 miljoonaa euroa. Jatkuvasti muuttuvien ennustetietojen valossa ennusteeseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä lopullisen säästötavoitteen osalta.

31.10.2024

Julkinen

Hyvinvointialue	Arvio toimien säästöstä vuonna 2024, milj. euroa	Arvio toimien säästöstä vuonna 2025, milj. euroa	Arvio toimien säästöstä vuonna 2026, milj. euroa	Arvio toimien säästöstä kumulatiivisesti 2024-2026, milj. euroa
Helsinki	33,3	33,3	33,3	100,0
Vantaa ja Kerava	16,0	44,0	72,0	132,0
Länsi-Uusimaa	51,5	81,2	107,0	239,7
Itä-Uusimaa	7,2	17,5	27,6	52,3
Keski-Uusimaa	36,0	44,0	44,0	124,0
Päijät-Häme	18,0	24,0	30,3	72,3
Kymenlaakso	32,1	45,9	45,9	123,9
Etelä-Karjala	21,5	52,3	117,4	191,2
Varsinais-Suomi	49,0	126,7	270,4	446,1
Satakunta	31,4	61,7	92,0	185,1
Pohjanmaa	30,0	60,0	75,0	165,0
Pirkanmaa	42,0	42,0	42,0	126,0
Kanta-Häme	42,9	59,0	56,9	158,8
Etelä-Pohjanmaa	15,3	35,6	56,0	106,9
Etelä-Savo	21,2	62,7	72,7	156,6
Pohjois-Savo	32,7	32,7	32,7	98,0
Pohjois-Karjala	10,0	10,0	10,0	30,0
Keski-Suomi	47,8	68,8	89,6	206,2
Keski-Pohjanmaa	4,9	4,9	4,9	14,7
Pohjois-Pohjanmaa	90,1	145,6	201,1	436,8
Kainuu	20,0	20,0	20,0	60,0
Lappi	47,0	98,0	165,0	310,0
Yhteensä	699,8	1 170,0	1 665,8	3 535,6

Taulukko 1. Hyvinvointialueiden omien sopeutus- ja tehostamistoimien määrä.

Helsingin Sanomat 25.8.2024 ([HS](#)) uutisoi, että ministeriöt valmistautuvat ottamaan talousvaikeuksissa olevia hyvinvointialueita erityistarkkailuun. Valtionvarainministeriön mukaan valittujen alueiden kanssa tullaan käymään keskusteluja, jotta hyvinvointialue välttäisi arviointimenettelyyn joutumisen. Keski-Suomen hyvinvointialue on yksi viidestä hyvinvointialueesta, joka on joutumassa erityistarkkailuun. Erityistarkkailuun on joutumassa Lappi, Kanta-Häme, Vantaa-Kerava, Itä-Uusimaa ja Keski-Suomi. Näiden hyvinvointialueiden alijäämäennusteet olivat suurimmat suhteessa asukasluukuun.

31.10.2024

Julkinen

Valtionvarainministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö ovat loppukesästä täsmentäneet Keski-Suomen hyvinvointialueelle aiemmin annettuja toimenpidesuosituksia (taulukko 2). Hyvinvointialuetta patistellaan määrätietoisesti jatkamaan toiminnan ja palveluiden uudistamista. Palveluverkkoa ja palvelurakennetta tulisi keventää ja hyvin edistettyä digitaalisten palveluiden kehittämistä tulee jatkaa. Tarkastuslautakunta on raportoinut jo aiemmin hyvinvointialueen vuokratyövoiman käytön kustannuksista ja tulee arvioimaan kehitystä jatkosakin. Ministeriöistä kehoitetaan hyvinvointialueita toimeenpanemaan keinoja vuokratyövoiman käytön vähentämiseksi. Myös Hietala ym. (2024) ohjaavat rajoittamaan vuokratyövoiman käyttöä vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin ajallisesti tai laadullisesti rajoitetuihin tehtäviin, joita kiireellisyyden, kestoajan, ammattitaitovaatimusten tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä. Työvoiman vuokrauksen voidaan katsoa olevan epätervettä, jos työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät hyvinvointialueen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

Ministeriöiden toimenpidesuosituksen mukaan hyvinvointialueen tulee osaltaan nopeuttaa Itä-Suomen yhteistyöalueen toimintaa. Itä-Suomen yhteistyöalueen tarkastuslautakunnat ovat aloittaneet yhteistyön kehittämisen ja suunnittelevat yhteisarvioinnin aloittamista.

Täsmennetyt toimenpidesuositukset

Hyvinvointialueen on määrätietoisesti jatkettava päätöksentekoa toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.

Hyvinvointialueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä.

Hyvinvointialueen tulee varmistaa toteutettujen investointien vaikutukset toiminnan tuottavuuteen sekä alueen hyvinvointialueen vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen.

Hyvinvointialueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.

Hyvinvointialueen on nopeutettava ja vahvistettava Itä-Suomen yhteistyöalueen toimintaa.

Taulukko 2. Valtionvarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön Keski-Suomen hyvinvointialueelle antamat toimenpidesuositukset.

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarvio ([AV 321§](#)) hyväksyttiin 5.12.2023 aluevaltuuston kokouksessa 50,4 miljoonaa euroa alijäämäisenä. Puolen vuoden

31.10.2024

Julkinen

toimintakauden jälkeen tulosennuste näyttää 67 miljoonaa euroa talousarvion mukaista tuloista heikommalta.

Hyvinvointialueen puolivuotiskatsauksessa on esitetty talousennusteen laskevan jo -117 miljoonan euron alijäämään (taulukko 3). Vuoden 2023 tilinpäätös oli -113 miljoonaa alijäämäinen. Hyvinvointialueen kahden vuoden kumulatiivisen alijäämä ennustetaan olevan vuoden 2024 tilinpäätöksessä 230 miljoonaa euroa. Kahden ensimmäisen toimintavuoden loppuun mennessä kertyvä 230 miljoonan euron alijäämä viittaa siihen, että edellytykset kestäväälle taloudenhoidolle ovat toistaiseksi heikot. Jotta tilikauden 2023 alijäämä ja vuodelle 2024 ennustettu alijäämä saadaan katetuksi, päätetyissä talouden sopeuttamistoimissa tulee onnistua.

Tarkastuslautakunta toteaa, että nyt meneillään olevilla sopeuttamistoimenpiteillä säästö tavoitetta ei tulla saavuttamaan ja käytössä olevat toimenpiteet eivät ole riittävän tehokkaita talouden tasapainottamiseen. Vuoden 2024 talouden tasapainottamistoimenpiteiden toimeenpanoa on hidastanut palveluverkkouudistuksen päätöksestä (AV 6/24) hallinto-oikeuteen tehdyt valitukset. Tosin hallinto-oikeuteen tehdyt valitukset eivät ole estäneet toimenpiteiden toimeenpanoa.

miljoona euroa	Tilinpäätös 2023	Muutettu Talousarvio 2024	Tilinpäätös- ennuste 2024	Ennustettu poikkeama 2024	Muutos TPE2024 - TP2023
Toimintakate	-1 226	-1 196	-1 268	-72	-42
Vuosikate	-74	-16	-86	-70	-12
Tilikauden yli-/alijäämä	-113	-50	-117	-67	-4
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-113	-164	-230	-67	-117

Taulukko 3. Keski-Suomen hyvinvointialueen talousennusteen avainlukuja.

Hyvinvointialueella arvioidaan, että keskeisin syy syntyneeseen alijäämään on nykyisessä rahoitusmallissa, joka ei riittävästi huomioi hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyneen toiminnan tosiasiallisia kustannuksia. Hyvinvointialueen toimintaa haastaa lainsäädännöllisten velvoitteiden ja rahoituksen riittävyyteen liittyvä epätasapaino.

31.10.2024

Julkinen

5 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET VUODELLE 2024

Talousarvion käyttötalousosassa aluevaltuustoon nähden sitova on vastuualueiden määrärahan menojen ja tulojen erotus eli toimintakate. Toimialajohtajan tulee huolehtia siitä, että toimialan ja vastuualueen määrärahat eivät ylity. Toimiala- ja vastuualuejohtajan tulee tämän varmistamiseksi tehdä aluehallitukselle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Hyvinvointialueelta esitettiin aluevaltuustolle keväällä 2024 (AV 5/24) talouden tasapainottamistoimenpiteitä (kuvio 3). Aluevaltuustolle esitetyillä toimenpiteillä taloutta pyritään sopeuttamaan 47,9 miljoonaa euroa vuoden 2024 aikana. Tuottavuusohjelman ja muiden talouden sopeuttamistoimenpiteiden tarkoituksena on tavoitella merkittävää tulosparannusta.

Taloussuunnitelman toimenpiteiden tavoitteena on, että hyvinvointialueen talous on ylijäämäinen jo vuonna 2025. Vuoden 2024 taloussuunnittelun tavoitteena on tasapainottaa talous suunnitelmallisesti ja hallitusti vuoden 2026 loppuun mennessä. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja tarkastuslautakunta tulee arvioimaan toimenpanon edistymistä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL 17/2024) mukaan vuoden 2023 asukaskohtainen alijäämä oli maan toiseksi suurin ja vuodesta 2017 vuoteen 2023 sote-palveluiden kustannukset kasvaneet palvelutarvetta enemmän muutoksen ollen maan suurin.

31.10.2024

Julkinen

Kuvio 3. Keski-Suomen hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2024.

Esimerkkinä mainittakoon, että palveluverkkoesityksen mukaisten toimien arvioidaan vähentävän kustannuksia 12,3 miljoonaa euroa vuosittain viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Puolivuotiskatsauksessa linjataan, että operatiivisessa lähijohtamisessa kiinnitetään huomiota erityisesti taloudellistoiminnallisiin toimenpiteisiin.

Hyvinvointialuejohtaja toi puolivuotiskatsauksessa esille keskeisiä toimenpiteitä, joilla säästötavoitteita tavoitellaan. Katsauksesta ei käy esille, kuinka suuri kustannushyöty keskeisillä sopeuttamistoimenpiteillä 1–6/2024 saavutettiin.

31.10.2024

Julkinen

Keskeisiä sopeuttamistoimenpiteitä:

- Johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen kokonaisarvioinnin väliraportti aluehallituksessa
- Aluevaltuuston päätös palveluverkosta
- Ensihoidon siirtyminen osaksi sote-toimialaa v. 2024
- Hyvinvointialueen tilannekeskustoiminta
- TKKI-ohjelman hyväksyminen
- YT-neuvottelut liittyen johtamisjärjestelmän ja organisaation kokonaisarviointiin sekä palveluverkkouudistukseen
- Strategian toimeenpano-ohjelmia yhdistävä uudistumisohjelma
- Toiminnan ja talouden ohjausryhmä sairaalapalveluille 04-12/2024

Taulukko 4. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2024 keskeiset sopeuttamistoimenpiteet.

Tarkastuslautakunta arvioi tuottavuusohjelman ja muiden sopeuttamistoimenpiteiden toteutumista ja raportoi niistä aluevaltuustolle.

5.1 Keski-Suomen hyvinvointialueen toimialakohtaiset talousennusteet ja tasapainottamistoimenpiteet

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2024 merkittävimpänä säästötoimenpiteenä käynnistettiin järjestämissuunnitelman mukainen palveluverkkouudistussuunnitelma. Kuten edellisessä luvussa todetaan, palveluverkkoesityksen mukaisten toimien arvioidaan vähentävän kustannuksia 12,3 miljoonaa euroa vuosittain. Palveluverkkotyöstä tehtiin ensimmäisen vaiheen päätös aluevaltuustossa 11.6.2024 ([AV 6/2024](#)). Aluevaltuuston päätöksestä tehtiin valitus hallinto-oikeuteen, joten asian käsittely jatkuu oikaisuvaatimuksen käsittelyn jälkeen. Vuoden 2024 tilinpäätösennusteen (taulukko 5) mukaan konsernipalveluiden ja sosiaali- ja terveystalouden tilinpäätös tulee olemaan merkittävän alijäämäinen. Konsernipalveluiden toimiala tulee ennusteen mukaan tekemään noin 5,5 miljoonaa euroa alijäämäisen tilinpäätöksen. Sosiaali- ja terveystalouden toimialan tilinpäätösennuste on noin 67 miljoonaa euroa alijäämäinen. Pelastustoimi tulee tilinpäätösennusteen mukaan pysymään

31.10.2024

Julkinen

talousarvion mukaisessa tuloksessa tai tekemään jopa ylijäämäisen tilinpäätöksen.

1 000 €	Tilinpäätös 2023	Muutettu Talousarvio 2024	Tilinpäätös- ennuste 2024	Ennustettu poikkeama 2024	Muutos TPE2024 - TP2023
HVA KÄYTTÖTALOUS (Toimintakate)	-1 225 811	-1 195 828	-1 268 121	-72 292	-42 309
Konsernipalvelut	-250 813	-273 951	-279 482	-5 531	-28 668
Strateginen johtaminen ja järjestäminen	-9 301	-10 408	-10 108	300	-807
Johtamisen tukipalvelut	-178 490	-188 806	-192 319	-3 513	-13 829
Palvelutuotannon tukipalvelut	-63 022	-74 737	-77 054	-2 317	-14 033
Pelastustoimi	-29 997	-32 718	-32 286	432	-2 289
Sosiaali- ja terveystalouden palvelut	-945 001	-889 159	-956 143	-66 984	-11 142
Sosiaali- ja terveystalouden palvelut yhteiset	-3 234	-1 126	-1 351	-225	1 883
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-120 626	-114 410	-122 130	-7 720	-1 504
Koti- ja asumispalvelut	-231 951	-231 946	-244 559	-12 614	-12 608
Laaja-alainen sosiaali- ja terveystalouden palvelut	-248 771	-218 711	-242 947	-24 236	5 824
Sairaalapalvelut	-340 419	-322 966	-345 155	-22 189	-4 736

Taulukko 5. Vuoden 2024 toimialakohtaiset talousarvioennusteet.

Vuodelle 2024 hyvinvointialueelle suunnitelluilla sopeuttamistoimenpiteillä tavoiteltiin liki 48 miljoonan euron säästöjä. Arviointijakson mukaisen ennusteen mukaan vain noin puolet, eli noin 26 miljoonaa euroa säästö tavoitteesta toteutuu (taulukko 6). Osa säästötoimenpiteistä toteutuu täysimääräisesti, osassa vaikutukset jäivät suunniteltua pienemmäksi, ja on myös toimenpiteitä, joita ei ole vielä aloitettu.

Toimiala	Säästö tavoite 1000 €	Ennuste toteumasta 1000 €
	vuosi 2024	vuosi 2024
Konsernipalvelut		
Tuottavuusohjelman toimenpiteet	3 950	3 900
Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet	8 980	7 034
Pelastustoimi		
Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet	1 400	1 241
Sosiaali- ja terveystalouden palvelut		
Tuottavuusohjelman toimenpiteet	13 852	8 312
Muut talouden sopeuttamistoimenpiteet	19 571	5 974
Yhteensä	47 753	26 461

Taulukko 6. Keski-Suomen hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteiden toteuma 1-6/2024

31.10.2024

Julkinen

Pelastustoimen sopeuttamistavoite on ennusteen mukaan toteutumassa tavoitteen mukaisesti. Sosiaali- ja terveystalouden toimialalle asetettiin säästötavoitteeksi 33,4 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaan tavoitteesta saavutetaan 14,2 miljoonan euron säästöt. Sosiaali- ja terveystalouden suurimpana toimialana toimii välittömässä asiakas- ja potilasrajapinnassa, jolloin sopeuttamistoimenpiteitä säätää pitkälti myös lakisääteinen palvelujärjestämisvelvoite.

Hyvinvointialuelain perusteiden (HE 241/2020) mukaan tarkastuslautakunnan keskeisenä tehtävänä on hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi, jossa erityistä huomiota tullessa kiinnittämään toteutumattomien tavoitteiden käsittelyyn. Jatkossa esimerkiksi toimialakohtaiset tulokortit voisivat olla väline tehdä tästä seuranta.

5.1.1 Konsernipalveluiden toimialan talous ja toiminta

Konsernipalveluiden toimialalla on tehty erinäisiä sopeuttamistoimenpiteitä. Palveluiden kokonaisulkoistuksia puretaan ja palveluja on siirretty ja jatkossakin siirretään hyvinvointialueen omaksi toiminnaksi, kuten Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Syksyn 2024 aikana omaksi toiminnaksi tulee siirtymään Monetra Oy:n erikoissairaanhoidon asiakasmaksumaksetukset sekä osa Istekki Oy:n toimintaa. Hyvinvointialueella on ollut kolme erilaista potilastietojärjestelmää, asiakas- ja potilastietojärjestelmiä on yhdenmukaistettu.

Talousarvioennusteessa (taulukko 5) konsernipalveluiden toimialan alijäämä tulee olemaan noin 5,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätösennusteen mukaan, suurinta alijäämää ovat tekemässä tukipalveluiden välinehuolto ja lääkintäteknikka sekä tilapalvelut. Lääkintäteknikan osalta suurin ylityksen syy on vuoden 2024 talousarvion laatiminen vuoden 2023 talousarvion mukaisesti. Tilapalveluiden talousarvioylitys johtuu tilavuokrien kasvusta.

Konsernipalveluiden toimialalle asetettiin vuodelle 2024 liki 13 miljoonan euroa sopeuttamistavoite. Ennusteen mukaan nykyisillä sopeuttamistoimenpiteillä saavutetaan noin 11 miljoonan euron säästöt. Tarkastuslautakunnan osalta voidaan todeta, että konsernipalveluiden säästötavoite toteutuessaan ennusteen mukaisesti on onnistunut hyvin.

5.1.2 Sosiaali- ja terveystalouden toimialan talous ja toiminta

Sosiaali- ja terveystalouden toimialalla on tehty useita sopeuttamistoimenpiteitä, joilla on merkittäviä kustannusvaikutuksia. Toimialalla on edistetty digitaalisen sotekeskuksen toimintaa palvelemaan koko Keski-Suomen väestöä. Digitaalisia palveluita hyvinvointialueella tuotetaan monipuolisesti (taulukko 6) ja ne toimivat tiedolla johtamisen tukena.

31.10.2024

Julkinen

Taulukko 7. Keski-Suomen hyvinvointialueen digitaalisia palveluita.

Tarkastuslautakunnan mukaan uudenlaiset digitaaliset palvelut parantavat asiakaspalvelua ja voivat samalla alentaa kustannuksia. Digitalisaation avulla mahdollistetaan palvelujen tarkoituksenmukainen järjestäminen, sujuva tiedon kulku ja tiedolla johtaminen. Digitaalisia palveluita käyttävät asiakkaat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä (Asiakkuuskertomus, 2023). Tarkastuslautakunta arvioi digitaalisten palveluiden vaikuttavuutta, kustannuksia ja takaisinmaksuaikaa vasta sitten, kun on saatu kerättyä riittävästi tietoa käyttäjäkokemuksista.

Palveluverkkouudistuksen myötä maakunnalliset erikoissairaanhoidon palvelut ja ympäri-vuorokautinen päivystys on päätetty keskittää sairaala Novaan. Kiirevastaanotot keskitetään kolmeen toimipisteeseen ja 12 terveysasemaa on päätetty lakkauttaa sellaisenaan. Maakunnallinen sosiaali- ja terveystalouden tilannekeskushanke etenee ja ensihoidon siirtoa osaksi sairaalapalveluita valmistellaan. Tosin ensihoidon siirtyessä sairaalapalveluiden palvelualueelle siirtyy ensihoitohenkilöstön myötä myös noin 1,4 miljoonan euron lomapalkkavelka entisten talousrasitteiden päälle.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön palkkoihin liittyvä palkkaharmonisaatio ja palkankorotukset ovat olleet haaste henkilöstömenojen toteutumisessa ja arvioinnissa. Esimerkkinä mainittakoon koti- ja asumispalveluiden palkkaharmonisaatioon liittyvän hinnoittelutunnusmuutoksen myötä henkilöstömenot vastuualueella tulevat ylittymään huomattavasti, kustannusvaikutuksen ollessa noin 14 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialueen puolivuotiskatsauksessa sairaalapalveluiden talousennusteen arvioidaan olevan merkittävän alijäämäinen - 22 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtaja asetti sairaalapalveluiden vastuualueelle erillisen talouden seurannan ohjausryhmän. Ohjausryhmän tavoitteena on ollut tunnistaa toiminnan ja talouden yhteensovittavat tekijät sekä tunnistaa muutoksen tarpeet. Ohjausryhmän tueksi hankittiin myös ulkopuolinen asiantuntija toiminnan ja talouden toteutumisen arvioimiseksi. Ohjausryhmän työskentely jatkuu vuoden 2024 loppuun asti. Tämän arviointijakson aikana työryhmän tuloksia ei ole

31.10.2024

Julkinen

vielä saatavilla, mutta tarkastuslautakunta tekee arvion työryhmän vaikuttavuudesta vuoden 2024 arviointikertomukseensa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla on tarkasteltu myös organisaation johtamisjärjestelmää. Toimialalla siirytään ns. yksijohtajajärjestelmään, jolloin päällekkäisiä johtamisrakenteita puretaan. Yksijohtajajärjestelmällä tavoitellaan yhdenmukaista johtamista ja selkeytetään toimivaltaa eri johtamisen vastuutehtävissä.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakulut kattavat huomattavan osan (75,6 %) hyvinvointialueen talousarviosta. Tarkastuslautakunta näkee, että tämän toimialan palvelukohtaisen (sosiaalipalvelut ja terveyspalvelut) budjetin tarkastelu toisi lisäarvoa toimintamenojen arviointiin ja seurantaan. Toimialan seurantaraporteissa on hyvä tuoda selkeästi esiin aluevaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ja hyvinvointialueen johdon euromääräinen raportointi näiden tavoitteiden toteutumisesta. Vastaava toimintatapa olisi perusteltua myös aluehallitukseen nähden sitovien tavoitteiden raportoinnissa.

5.1.3. Pelastustoimen toiminta ja talous

Keski-Suomen paloasemaverkoston kuuluu 45 paloasemaa, joissa työskentelee noin 300 päätoimista palo- ja pelastusalan ammattihenkilöä. Vakituisten henkilöstön lisäksi pelastustoimessa työskentelee sivutoimisesti noin 900 sopimushenkilöä. Sopimushenkilöstö täydentää päätoimista henkilöstöä hälytysosastolla, palokuntanuorilla sekä palokuntanaisilla. Vielä tämän vuoden ajan Keski-Suomen pelastustoimi tuottaa myös ensihoidon palveluita.

Pelastustoimen talous tulee ennusteen mukaan toteutumaan talousarvion mukaisena. Palvelutuotannossa ei ensimmäisen puolen vuoden arviointijakson aikana ole havaittu merkittäviä poikkeamia. Pelastustoimessa valmistellaan ensihoidon hallinnollista siirtymistä sairaalapalveluiden toimialalle. Ensihoidon siirtyminen pois pelastustoimen toimialalta vähentää lomapalkkavelkaa noin 1,4 miljoonaa euroa.

5.2. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuokratyövoiman käyttö

Keski-Suomen hyvinvointialue suunnittelee sopeuttavansa taloutta vähentämällä vuokratyövoiman käyttöä ja palvelujen ostoja. Tämä tavoite voi osoittautua haastavaksi koska velvollisuus lakisääteisten palvelujen turvaaminen ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuusongelmat haastavat palvelutuotannon toteutumista. Henkilöstöohjelman (Henkilöstöohjelma) mukaan työvoiman hankintaa kehitetään tavoitteellisesti. Työvoiman käyttö pyritään saamaan kestävälle tasolle varmistamalla yksiköihin riittävä perushenkilöstö ja sijaisresurssit. Mittariksi edellä mainittuun kehittämiskohteeseen on esitetty vuokratyövoiman kustannukset ja niiden osuus kaikista työvoimakustannuksista. Taulukossa 8

31.10.2024

Julkinen

kuvataan vertailulukuina vuosien 2023 ja 2024 vuokratyövoiman käyttökustannusten kehitystä tammi-kesäkuun aikana.

Työvoiman vuokraus 1–6	Lääkärit	Hoitajat	Muu henkilö- löstö	Yhteensä	Muutos
Erikoissairaanhoito					
2024	481 064 €	0 €	0 €	481 064 €	-676 344 €
2023	1 114 817 €	37 993 €	4 598 €	1 157 408 €	
Perusterveydenhuolto					
2024	5 841 786 €	694 591 €	1 061 788 €	7 598 165 €	+1 727 653 €
2023	5 014 954 €	556 786 €	298 772 €	5 870 512 €	
Sosiaalihuolto					
2024	1 829 €	645 277 €	96 803 €	743 909 €	-496 416 €
2023	287 148 €	512 564 €	440 613 €	1 240 325 €	
Yhteensä					
2024	6 324 679 €	1 339 868 €	1 158 591 €	8 823 138 €	+554 893 €
2023	6 407 919 €	1 108 343 €	743 983 €	8 268 245 €	

Taulukko 8. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuokratyövoiman käytön kustannukset 1–6/2023 ja 2024.

Vuokratyövoiman käytön vähentämiseen johtaviksi toimenpiteiksi henkilöstöohjelma listaa sisäisen sijaisjärjestelmän ja henkilöstön sisäisen liikkuvuuden toimintamallin kehittämisen. Tavoitteeksi on asetettu, että varahenkilöstön määrä vastaa sijaistarvetta ja varahenkilöstö toimii tehokkaasti. Keväällä 2024 hyvinvointialueella aloitti varahenkilöstöyksikkö, johon keskitettiin myös vuokratyövoiman hankinta. Keskitetyn yksikön tarkoituksena ja tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva vuokratyövoiman tarpeesta ja käytöstä. Varahenkilöstöyksikkö lupaa suunnitella ja toteuttaa vaikuttavia toimenpiteitä vuokratyövoiman käytön vähentämiseksi.

Vuokratyövoiman käyttö on kasvanut kyseisellä arviointijaksolla yli puoli miljoonaa euroa. Eniten kustannusten kasvua on kertynyt perusterveydenhuollon vastualueella ja siellä kaikkien ammattiryhmien osalta. Eniten vuokratyövoiman käyttö on kasvanut perusterveydenhuollon *Muu henkilöstö* ammattiryhmässä. Eniten säästöä on tullut erikoissairaanhoidon ammattiryhmien henkilöstövuokrauksessa. Sosiaalihuollon vuokratyövoiman käyttö on kasvanut hoitohenkilöstön osalta, mutta muiden ammattiryhmien osalta vuokratyövoiman käyttöä on pystytty hillitsemään merkittävästi.

31.10.2024

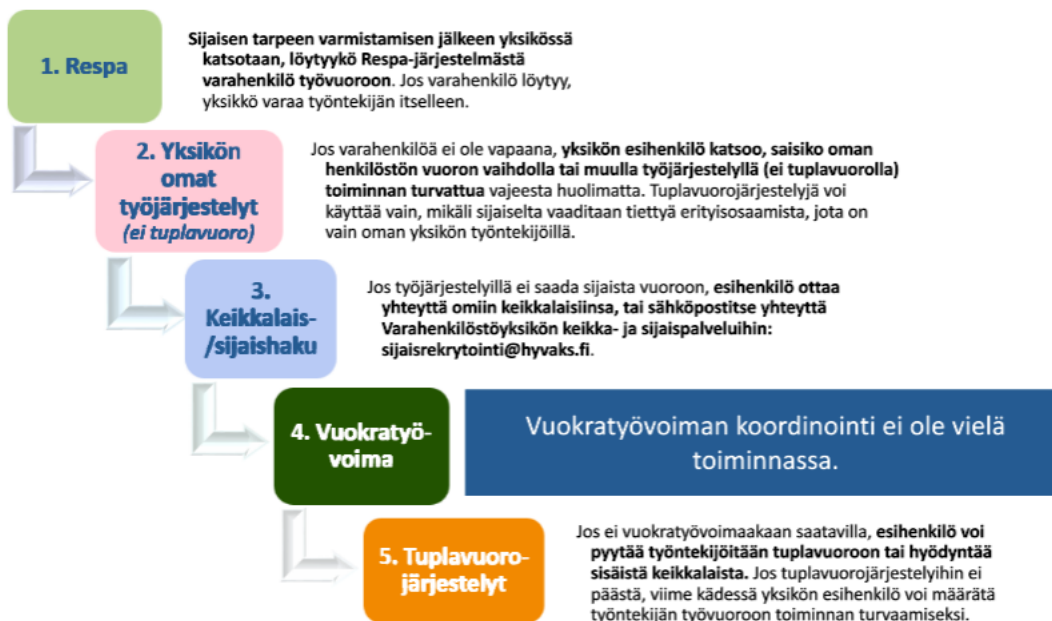
Julkinen

Keski-Suomen hyvinvointialueen Vaikutusten arviointiraportissa (AV 6/24) tuodaan esille, että yhden ostopalveluhoitajan vuosikustannus hyvinvointialueelle on 150 000 €. Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT:n sekä sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalan tutkinnon suorittaneiden ammattijärjestö Tehyn mukaan hinnoittelukohtaan S4TAM100 mukainen peruspalkka 1.2.2024 lähtien on lähihoitajalla 2350,00 €/kk. Tuolloin lähihoitajan peruspalkan mukainen vuosikustannus hyvinvointialueelle on noin 35 000 €. Vuokratyövoiman ostoista Monet-Tieto-järjestelmän mukaan suurin kustannus kertyy lääkärihenkilöstön vuokrauksesta. Vaikutusten arviointiraportissa ei ole tuotu esille yhden ostopalvelulääkäriin vuosikustannuksia.

Varahenkilöstöyksikön tuoreen henkilöstötiedotteen mukaan (Varahenkilöstön kustannukset, 31.10.2024) hyvinvointialueella suositaan keikka- ja vuokratyövoiman käyttöä ennen omalle hoitohenkilöstölle tarjottavaa lisätyötä. Varahenkilöstön kotisivuilla on kuvattu toimintaprosessi (kuvio 4), jonka mukaisesti sijaisen hankinta tulee toteuttaa äkillisissä sijaistarpeissa. Varahenkilöstöyksikön tiedotteessa mainitaan;

"Viimeinen vaihtoehto eli maksaa omalle työntekijälle tuplavuoro ja/tai hälytysrahakorvauksia on itse asiassa kallein vaihtoehto hoitajien osalta verrattuna ns. perushinnalla tehtyyn vuoroon. Se on nykyisten sopimusten voimassa ollessa jopa kalliimpaa, kuin hoitajan ottaminen vuokratyövoimayrityksestä."

Äkillisen sijaistarpeen toimintaprosessi

Kuvio 4. Hyvinvointialueen sijaishankinnan toimintaprosessi.

31.10.2024

Julkinen

Tarkastuslautakunta toteaa, että varahenkilöstöyksikön henkilöstömäärän vähyyden ja paikallisissa sopimuksissa määriteltyjen henkilöstölle maksettavien korkeiden erilliskorvausten vuoksi, hyvinvointialue suosii vuokratyövoiman käyttöä erityisesti perusterveydenhuollossa oman henkilöstön lisä- ja ylityömahdollisuuden sijaan.

Keski-Suomen hyvinvointialue on selvittänyt ammatinharjoittajamallin käyttöönottoa lääkärihenkilöstölle. Ammatinharjoittajamallin pilotointia on esitetty aluevaltuustolle (AV 5/24) toukokuun kokouksessa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, 2024) on käynnistetty pilotti ammatinharjoittajamallin käyttöönotosta. Keski-Suomen hyvinvointialue tulee pyytämään kokemuksia toiminnasta, kun sitä Länsi-Uudella maalla on saatu kerättyä. Ammatinharjoittajamallia lähdetään pilotoimaan lääkärihenkilöstöllä. Malli on sovellettavissa muihinkin laillistettuihin ammattihenkilöihin, joista on vajetta hyvinvointialueella esimerkkinä psykologit ja terapiahenkilöstö.

Taulukko 8 osoittaa, että vuokratyövoimaan osoitetut kustannukset ovat kasvaneet yli puoli miljoonaa euroa. Tosin hyvinvointialueen henkilöstömäärä on samaan aikaan kasvanut. Vuokratyövoiman kustannukset kaikista työvoimakustannuksista on pysynyt samana, eli 2,7 % vertailuvuosien 2023 ja 2024 tammi-kesäkuun arviointijaksoilla. Huomion arvoista on erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon vähentynyt vuokratyövoiman tarve ja käyttö. Erikoissairaanhoidon hoitohenkilöstön ja muun henkilöstön vuokraus on alkuvuodesta loppunut ja lääkärihenkilöstön osalta vuokratyövoiman osto on vähentynyt 43 %. Tuloksista voidaan päätellä, että varahenkilöstöyksikön toiminnan vaikuttavuus ei näy vielä tämän vertailujakson kustannuksissa.

Varahenkilöstöyksikön toiminnan käynnistäminen on vielä alkuvaiheessa ja kustannusten läpinäkyvyydessä on suuria puutteita, kuten varahenkilöstön käyttöön liittyvän sisäisen las kutuksen osalta. Tarkastuslautakunta tulee arvioimaan vuokratyövoiman kustannusten kehitystä sekä varahenkilöstöyksikön toiminnan vaikuttavuutta vuokratyövoiman kustannuksiin.

5.3 Keski-Suomen hyvinvointialueen lomapalkkavelan kehitys

Tässä kappaleessa tarkastuslautakunta arvioi tiedon luotettavuutta ja saavutettavuutta lomapalkkavelan kertymätiedon osalta. Tarkastuslautakunta arvioi ajantasaisen tiedon saatavuutta päätöksenteon tueksi, kuten lomakertymätiedon ajantasaisuutta, taloushallinnon tiedon raportointia osana lomapalkkavelan kehityksen seurantaa sekä MonetTieto talousseurantajärjestelmän tuottamaa lomapalkkavelkakertymätietoa.

Lomapalkkavelan määrä on se summa, joka työnantajalle aiheutuisi maksettavaksi, jos pitämättömät lomat, säästövapaat ja muut palkalliset vapaat sekä kuluvalta lomanmääräytymisvuodelta ansaittu loma tulisi kerralla maksettavaksi. Kuukausittain kirjattava lomapalkkavelka antaa ajankohtaisen kuvan organisaation taloudellisesta tilanteesta ja auttaa

31.10.2024

Julkinen

ennakoimaan tulevia menoja. Mikäli lomapalkkavelka kirjataan vain tilinpäätökseen, sen määrä voi yllättää ja sillä voi olla merkittävä vaikutus organisaation tulokseen.

Keski-Suomen hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa 1.1.2023 siirtyneen henkilökunnan myötä hyvinvointialueelle siirtyi työntekijöiden mukana pitämättömiä lomapäiviä. Hyvinvointialueella lomapalkkavelka kirjataan vuodenvaihteessa taseeseen pitämättömien lomien arvona. Pitämättömien lomapäivien hinta hyvinvointialueelle vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli lomapalkkavelkana lähes 87 miljoonaa euroa. Mikäli lomapalkkavelka vielä suurenee, hyvinvointialueen talousennuste heikkenee entisestään. Liikkeenluovutusten myötä hyvinvointialueen henkilöstömäärä on kasvanut, samalla myös pitämättömien lomapäivien myötä lomapalkkavelan määrä on kasvanut. Tämä on syytä huomioida tulevissa liikkeenluovutuksissa, kuten Jämsän Terveys Oy:n osalta.

Tarkastuslautakunta on huolestunut hyvinvointialueen merkittävästä lomapalkkavelkakeritymästä. Henkilöstöohjelmassa mainitaan lähiesihenkilöiden huolehtimisvelvoitteesta, jotta lomapalkkavelka ei saa enää entisestään kasvaa. Lomapalkkavelan vähentäminen on lähes mahdotonta, koska päätöksenteon ja resurssijohtamisen tukena oleva lomapalkkavelan ajantasainen kustannustieto on puutteellista. Lähiesihenkilöiltä puuttuu käyttäjäoikeudet järjestelmään joista he saisivat ajantasaisen tiedon lomaoikeuskertymästä. Myöskään hyvinvointialueen käytössä oleva SAP-henkilöstöportaali ei puutteellisilla lomakertymätiedoilla tue lähiesihenkilöiden päätöksentekoa lomapalkkavelan vähentämisessä.

Lomapalkkavelan vähentäminen on yksi merkittävimmistä säästökeinoista ja lomien pois pitäminen on yksi merkittävimmistä työstä palautumista sekä työhyvinvointia lisäävistä tekijöistä (Laitinen ym., 2023). Lomapalkkavelan vähentämiseen on useita menetelmiä, mutta tällä hetkellä velan vähentämisen hallinnollisia ohjeita ei ole laadittu. Asianmukaiset hallinnolliset ohjeet tukisivat tässäkin kohtaa esihenkilöitä hyvinvointialueen toimintaperiaatteiden noudattamisessa.

Lomapalkkavelan kustannuskehitystä ei voida seurata taloushallinnon järjestelmistä, koska ajantasaisista tiedoista ei Monetran ylläpitämässä MonetTieto-järjestelmään tuoteta. MonetTiedossa lomapalkkavelan kertymätiedot eivät näy, koska hyvinvointialueen kirjausohjeen mukaan lomapalkkavelan jaksoista ei kirjata kuukausittain kirjanpitoon vaan kirjaus tehdään vain tilinpäätöksessä. Mikäli lomapalkkavelka on kasvanut edellisvuodesta, kyseessä on tilikaudelle kohdistuva kulun lisäys ja jos se on vähentynyt, kyseessä on kulun vähennys ja silloin sillä on tulosta parantava vaikutus. Lomapalkkavelan osalta talouden seuranta ja kuukausittain tapahtuva raportointi ei näin ollen ole tässä kohtaa toteutunut suunnitellusti, vaikka hyvinvointialueen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026 siten linjaa.

Tarkastuslautakunta tulee arvioimaan ja raportoimaan lomapalkkavelan tietotuotantoon liittyviä prosesseja vuoden 2024 arviointikertomuksessaan.

31.10.2024

Julkinen

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Tilapalveluiden talousarvion ylitys johtuu tilavuokrien kasvusta.
- Sosiaali- ja terveystalouden sopeuttamistoimenpiteisiin kohdistuneet tavoitteet ovat toteutuneet heikosti.
- Sairaalapalveluiden vastuualueelle perustetun talouden ohjausryhmän toiminta ei ole tuottanut arviointijakson aikana merkittäviä talouden tasapainottamista edistäviä toimenpiteitä.
- Ensihoidon siirtoa pelastustoimesta sairaalapalveluiden vastuualueelle on perusteltu tuottavuusohjelman mukaisena toimenpiteenä. Ensihoidon mukana siirtyvä lomapalkkavelan kertymä on noin 1,4 miljoonaa euroa.
- Tarkastuslautakunta ei havainnut heikkenevään taloustilanteeseen laadittuja riskiarviota.
- Lomapalkkavelka on suuri, ja sen vähentämiseen ei ole laadittu hallinnollista ohjetta. Lomakertymätiedon tuottamiseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä.

Tarkastuslautakunnan kysymys:

- Millä keinoin investointi- ja käyttötalouden tasapainoa seurataan ja arvioidaan?
- Mitkä ovat taloushallinnon ongelmakohdat? Mitkä ovat niiden korjaussuunnitelmat?
- Mitä keinoja ministeriöt ovat antaneet Keski-Suomen hyvinvointialueen taloustilanteeseen?
- Minkä suuruista kustannushyötyä tavoitellaan ensihoidon siirrolla sairaalapalveluiden vastuualueelle?

31.10.2024

Julkinen

6 KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN TOIMIELINRAKENNE

Tarkastuslautakunta on vuoden 2023 väliarvioinnissaan ja arviointikertomuksessaan tarkastellut hyvinvointialueen toimielinrakennetta ja niiden toimintaa. Tarkastuslautakunta on jo tuolloin esittänyt asetettavaksi toimielintyölle selkeitä tavoitteita sekä resurssiviisaita ja kustannustehokkaita käytänteitä. Raporteissaan tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointialueen toimielinrakenteita tulee tarkastella resurssiviisaasti ja kustannustehokkaasti päällekkäisyyksiä poistaen. Tarkastuslautakunta tarkastelee tässä luvussa Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinten kustannuksia, kustannusten käsittelyprosessia sekä kustannustiedon luotettavuutta.

Hyvinvointialueilla on itsehallinto. Ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu aluevaltuusto. Aluevaltuusto päättää muun muassa hyvinvointialuestrategiasta, hyvinvointialueen hallintosäännöstä sekä hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta sekä hyvinvointialueen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä. Aluevaltuustolla on oikeus siirtää toimivaltaansa muille hyvinvointialueen toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivallan siirto tapahtuu hallintosäännön määräyksellä.

Hyvinvointialueen pakolliset, lakisäätteiset toimielimet ovat (VM);

- aluevaltuusto
- aluehallitus
- tarkastuslautakunta
- kansalliskielilautakunta (kaksikielisillä hyvinvointialueilla)
- saamen kielen lautakunta (Lapin hyvinvointialueella)

Aluevaltuusto voi lisäksi asettaa lautakuntia, johtokuntia ja niiden jaostoja. Lisäksi hyvinvointialueella on vaalilain mukainen aluevaalilautakunta. Hyvinvointialue päättää itsehallintonsa nojalla lakisäätteisten toimielinten alaisesta toimielinrakenteestaan esimerkiksi lautakunnista sekä toimielimen tarkemmista tehtävistä. Hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään toimielimistä ja niiden tehtävistä. Toimielimistä ja johtamisesta annetaan tarpeelliset määräykset lisäksi hyvinvointialueen omassa hallintosäännössä.

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuusto aloitti toimintansa 1.3.2022. Aluevaltuustossa on 69 edustajaa ja se johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta. Aluevaltuusto on nimennyt kokouksessaan 1.3.2022 aluehallituksen, jonka toimikausi jatkuu vuoden 2025 aluevaaleihin saakka. Aluehallitus johtaa niin ikään hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta. Hyvinvointialuejohtaja johtaa aluehallituksen alaisena hyvinvointialueen hallintoa, taloutta ja muuta toimintaa.

31.10.2024

Julkinen

Ainoana lakisääteisenä aluevaltuuston alaisena lautakuntana hyvinvointialueella toimii tarkastuslautakunta. Aluehallituksen alaisuudessa (kuvio 5) toimii kolme lautakuntaa, kolme jaostoa, vaikuttamistoimielimiä ja neuvottelukuntia. Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallituksen alaisten lautakuntien roolina on toimia palveluiden järjestämisen tukena sekä valmistelevana toimieliminä.

Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinrakenne

Kuvio 5. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinrakenne.

Hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteisiin on linjattu kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin liittyviä käytänteitä. Linjauksissa on ohjeistettu, että kokouskäytänteitä sujuvoitetaan ja kokouksiin kutsutaan vain tarpeelliset osallistujat. Digitaalisia työkaluja tulee hyödyntää tehokkaasti ja ensisijaisesti käytetään etäkokouksia, jolloin säästetään osallistujien aikaa ja matkakulukorvauksia. Lisäksi on linjattu, että kokoukset tulee järjestää ensisijaisesti hyvinvointialueen hallinnoimissa tiloissa. Sopeuttamistoimenpiteissä on myös linjattu, että kokouksissa ja tapaamisissa ei järjestetä tarjoilua hyvinvointialueen kustannuksilla.

Aluevaltuusto sai aluehallitukselta lausunnon (AV 9/24) vuoden 2023 arviointikertomuksen edellyttämistä toimista. Tarkastuslautakunta kysyi vuoden 2023 arviointikertomuksessaan, miten toimielimet edistivät toimintansa kustannustehokkuutta vuoden 2023 aikana?

31.10.2024

Julkinen

Aluehallitus lausui toimielinten kustannustehokkuudesta seuraavaa;

”Hyvinvointialueen toimielinten työskentely käynnistyi koko laajuudessaan alkuvuodesta 2023 ja vuoden aikana toimielinten työskentelytavat muotoutuivat ja kehittyivät. Esimerkiksi lautakunnat (lasten, nuorten ja perheiden lautakunta, työikäisten ja ikääntyneiden lautakunta, turvallisuuslautakunta) ottivat käyttöön yhteisen kokous- ja seminaaripäivän, joka vähentää kokouksiin osallistuvien viranhaltijoiden työtä. Toimielimet ovat myös hyödyntäneet etäkokouksia mahdollisuuksien mukaan ja kokousten tarjoiluja on tarkistettu kustannusten säästämiseksi. Hyvinvointialue sai käyttöönsä Viitaniemen kampukselle valtuustosalin, joka valmistui alkuvuodesta 2024. Tätä tilaa on ryhdytty käyttämään monipuolisesti paitsi aluevaltuuston niin myös muiden toimielinten, johtoryhmien ja hyvinvointialueen eri toimijoiden kokouksissa ja palavereissa välttämällä ulkopuolisten tilojen kustannuksia.

Toimielinten tehtäviä, työskentelytapoja ja päätösprosesseja tarkastellaan edelleen kuluvan valtuustokauden lopulla kustannustehokkuuden parantamiseksi ja hallinnon sujuvuuden parantamiseksi. Kaikki toimielimet ovat tehneet määräajoin itsearviointeja. Toimielinten itsearviointit ovat osa kehittämistyötä.”

Tarkastuslautakunta tarkasteli toimielinten kustannuksia pois lukien tarkastuslautakunnan alaisten viranhaltijoiden palkkakulut. Hyvinvointialueen vakituisen henkilöstön palkkakustannukset poistettiin tarkastuslautakunnan toimielinkustannuksista, jolloin saatiin tasalaa-tuista vertailutietoa muihin toimielimiin. Tiedot perustuvat Monetran ylläpitämän Monet-Tieto-järjestelmän kirjanpitolietoihin, hallintopalveluista saatuihin arviointilaskelmiin sekä taloushallinnon tuottamiin toimielinkohtaisiin talouslukuihin.

6.1. Keski-Suomen hyvinvointialueen lakisäätelien toimielinten toiminta

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuusto (taulukko 9) piti arviointijakson (1–6/2024) aikana kolme kokousta ja yhden seminaarin. Kaikki aluevaltuuston tapaamiset järjestettiin Viitaniemen valtuustosalin tiloissa, eli hyvinvointialueen hallinnoimissa tiloissa. Aluevaltuuston kustannukset olivat arviointijakson aikana 95 451 €.

Aluehallitus (taulukko 9) piti kokouksia arviointijakson aikana kaksitoista kertaa. Aluehallituksen kaikki kokoukset pidettiin hyvinvointialueen ulkopuolisissa vuokratiloissa. MonetTietotalousseurantajärjestelmään oli kirjautunut aluehallituksen tilavuokria 180 €, joka on Saunaneuvos- kokoushuoneen yhden kokouksen tilavuokran hinta.

Tarkastuslautakunta piti kokouksia arviointijakson aikana kuusi kertaa ja yhden arviointiker-tomuksen laadintaan liittyneen seminaarin. Tarkastuslautakunnan kokoukset pidettiin hy-vinvointialueen hallinnoimissa tiloissa yhtä kokousta lukuun ottamatta, jolloin

31.10.2024

Julkinen

hyvinvointialueen hallinnoimia vapaita kokoustiloja ei ollut saatavilla. Maaliskuun arviointikertomusseminaari pidettiin Ristonmaan paloasemalla tutustuen samalla pelastustoimen tiloihin ja toimintaan. Kesäkuun kokous pidettiin etäyhteyksillä Teams-kokouksena.

Toimielin	Aluevaltuusto	Aluehallitus	Tarkastuslautakunta
Kaikki yhteensä	95 451,57	96 945,75	59861,88
Henkilöstökulut	58 048,58	78251,82	16084
Palveluiden ostot	26116,38	17396,70	40719,34
Majoitus ravitsemiskulut	3244,18	8062,94	1283,54
Matkakulut päivärahat	6465,56	8914,24	13722,79
Koulutus	-	-	1775
Tilavuokrat	1900	180	180

Taulukko 9. Keski-Suomen hyvinvointialueen lakisääteisten toimielinten kustannukset 1–6/2024.

Tilintarkastusyhteisö tarkastaa hyvinvointialueen tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä ilmoittaa tilintarkastuspöytäkirjassaan havaitsemistaan olennaisista epäkohdista. Tarkastuslautakunnan kustannuksiin sisältyy hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisön palveluiden ostot. Tällä arviointijaksolla ilmoitetut palveluiden ostot kertyvät vuoden 2023 tilintarkastustehtävän kustannuksista, jotka kirjattiin tarkastuslautakunnan kuluksi kesäkuussa 2024. Koulutuskustannuksissa näkyy ulkoisen tarkastuksen vakituisen henkilöstön sekä lautakunnan jäsenten koulutuksiin käytetyt osallistumismaksut. Huomioitavaa on, että muut toimielimet eivät ole talouslukujen valossa osallistuneet koulutuksiin.

Lakisääteisten toimielinten kustannukset hyvinvointialueella olivat vuoden 2024 tammikuun alusta kesäkuun loppuun mennessä yhteensä 252 259,20 €. Kustannukset koostuvat toimielinten välittömistä kuluista. Tarkastuslautakunta suosittelee, että kokonaiskustannusten arvioinnissa tulee huomioida myös välilliset kustannukset, kuten kokousvalmisteluun ja kokoukseen osallistumiseen käytettävä viranhaltijoiden työaika. Lisäksi kustannusten raportointiin liittyvää luotettavuutta heikentää havainto tilavuokrakustannusten pienuudesta esimerkkinä aluehallitukselle tiliöidyt tilavuokrakustannukset. Aluehallituksen kaikki kokoukset on järjestetty ulkopuolisen tilavuokraajan tiloissa, mutta todelliset tilavuokrakulut eivät ole kirjautuneet Monetran ylläpitämään talousseurantajärjestelmään.

31.10.2024

Julkinen

6.2 Keski-Suomen hyvinvointialueen lautakuntien toiminta

Aluevaltuusto valitsee lautakunnat, joiden tehtävänä on toimia palveluiden järjestämisen tukena sekä aluehallitukselle valmistelevinä toimieliminä. Keski-Suomen hyvinvointialueella toimii lasten, nuorten ja perheiden lautakunta, työkäisten ja ikääntyneiden lautakunta, turvallisuuslautakunta sekä aluevaalit toimittava aluevaalilautakunta.

Seuraavaksi tarkastuslautakunta arvioi näiden lautakuntien kustannuskehitystä.

Toimielin	Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta	Työkäisten- ja ikääntyneiden lautakunta	Turvallisuus lautakunta
Kaikki yht.	14899,93	13549,45	15584,42
Henkilöstökulut	11152,07	11719,47	12780,19
Palveluiden ostot	3747,86	1829,98	2799,47
Majoitusravitsemiskulut	1949,54	724,28	738,69
Matkakulut päivärahat	1771,92	1043,80	2032,83
Koulutus	-	-	-
Tilavuokrat	-	-	-

Taulukko 10. Keski-Suomen hyvinvointialueen lautakuntien kustannukset 1–6/2024.

Lasten, nuorten ja perheiden sekä työkäisten ja ikääntyneiden lautakunnat kokoontuivat kuusi kertaa tarkastelujakson aikana. Turvallisuuslautakunta kokoontui viisi kertaa. Lautakuntiin kuuluu kolmetoista varsinaista jäsentä ja heidän varajäsenensä. Lautakunnat kokoontuivat samoina päivinä. Lautakunnat ovat hyödyntäneet kokouksissaan ansiokkaasti etäyhteyksiä toteuttamalla miltei puolet kokouksistaan Teamsin välityksellä, joka näkyy kokouskustannusten kokonaisuudessa kustannushyötynä. Tarkastuslautakunta kehottaa tarkastelemaan myös viranhaltijoiden kokousosallistumista poistamalla työn päällekkäisyydet. Hallintopalveluista saadun tiedon mukaan viranhaltijat käyttävät työaika kokousvalmisteluun noin neljä tuntia/kokous/viranhaltija. Huomion arvoista on myös lasten-, nuorten- ja perheiden sekä turvallisuuslautakunnan pääsääntöisesti kahden kokoussihteerin työajan käyttö/kokous.

31.10.2024

Julkinen

6.3 Keski-Suomen hyvinvointialueen jaostojen ja TKKI-neuvottelukunta toiminta

Aluehallituksen jaostoina (taulukko 11) toimivat yksilöasiain-, henkilöstö- ja sisäisen tarkastuksen jaostot. Hyvinvointialueen jaostoissa on seitsemän jäsentä ja heidän varajäsenensä. Aluehallitus valitsee myös tutkimuksen, kehittämisen, koulutuksen- ja innovaatioiden neuvottelukunnan (myöhemmin TKKI-neuvottelukunta).

Toimielin	Yksilöasiain jaosto	Henkilöstö jaosto	Sisäisen tarkastuksen jaosto	TKKI-neuvottelukunta
Kaikki yht.	6232,54	6958,79	18 071,89	5123,56
Henkilöstökulut	5859,90	6461,51	4059,90	3915,58
Palveluiden ostot	732,64	497,82	13 300	1027,98
Majoitusravitsemiskulut	210,48	36	292,98	955,02
Matkakulut päivärahat	61,56	461,28	419,01	72,96
Koulutus	-	-	-	-
Tilavuokrat	-	-	-	180

Taulukko 11. Keski-Suomen hyvinvointialueen jaostojen ja neuvottelukunnan kustannukset 1–6/2024.

Yksilöasiainjaosto tekee sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan ja toimivaltaan kuuluvat yksilöpäätökset, käsittelee viranhaltijoiden päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset, käsittelee sosiaali- ja potilasasiamiehen raportit ja antaa niistä lausunnot aluehallitukselle. Yksilöasiainjaoston asiat ovat salassa pidettäviä (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta § 24, 1. mom. kohta 25), joten pöytäkirjoja ei julkaista Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Henkilöstöjaosto seuraa ja edistää hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikkaa ja strategisten tavoitteiden toteutumista sekä henkilöstön saatavuutta. Henkilöstöjaosto on pitänyt kokouksiaan arviointijakson aikana viisi kertaa. Huomion arvoista on, että kokoukset on pääsääntöisesti pidetty etäyhteyksillä, jonka kustannusvaikutukset ovat nähtävissä taulukon 11 kustannuserittelystä.

31.10.2024

Julkinen

Sisäisen tarkastuksen jaosto valmistelee sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat aluehallitukselle. Sisäisen tarkastuksen jaosto on pitänyt kokouksia arviointijakson aikana kolme kertaa. Kokoukset on toteutettu hybridinä. Kokoukset on järjestetty hyvinvointialueen hallinnoimissa tiloissa, jolloin tilavuokria ei pääse kertymään. Sisäisen tarkastuksen kustannuksia nostaa asiantuntijapalveluiden ostot ulkoiselta palveluntuottajalta. Sisäinen tarkastus on ostanut ulkoisen palveluntuottajan asiantuntijapalveluita yli kolmentoistatuhannen euron edestä. Valtaosa sisäisen tarkastuksen jaoston pöytäkirjojen pykäläkohdista on julkaistu salassa pidettävänä. Sisäisen tarkastuksen jaoston pöytäkirjoja ei ole julkaistu PDF-muodossa.

Aluehallituksen valitsema TKKI-neuvottelukunta muodostuu viidestä aluevaltuuston jäsenestä sekä kahdeksasta tutkimuksen, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä elinkeinoelämän edustajasta. Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia aluehallituksen neuvoa antavana elimenä koskien tutkimuksen, osaamisen ja koulutuksen roolia sekä edistää lausunnoilla ja aloitteilla toiminnan tavoitteellista kehittämistä, tietoon perustuvaa toimintaa ja yhteistyötä TKKI-toimijoiden kesken. Kokouksia arviointijakson aikana oli kaksi, joista toinen hyvinvointialueen ulkopuolisissa vuokratiloissa.

6.4 Aluehallituksen alaiset lakisääteiset toimielimet ja muut vaikuttamistoimielimet

Hyvinvointialueella toimii aluehallituksen alaisena lakisääteisinä toimieliminä vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto. Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet osallistuvat päätöksenteon valmisteluun koskien hyvinvointialueen suunnitelmia ja toimenpiteitä ikääntyvän väestön, vammaisten sekä nuorten osalta. Vaikuttamistoimielimet vaikuttavat hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, asioiden valmisteluun, toteuttamiseen sekä seurantaan aloitteilla, lausunnoilla ja kannanotoilla. Vaikuttamistoimielimet tuottavat tietoa sosiaali- ja terveyspalveluiden laadusta ja riittävydestä sekä seuraavat palveluiden tarvetta ja kehitystä.

Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten lisäksi hyvinvointialueella toimivat aluehallituksen asettamat järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin sekä palveluntuottajien vaikuttamistoimielin. Järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielin kehittää ja edistää hyvinvointialueen järjestöyhteistyötä ja osallisuuden rakenteita. Vaikuttamistoimielimen tehtävänä on kehittää strategian mukaista kumppanuutta Keski-Suomen hyvinvointialueella. Toimielimen kokoonpano koostuu 15 jäsenestä, joista 12 edustaa järjestöjä ja 3 seurakuntia ja uskonnollisia yhteisöjä. Toimielin piti kolme kokousta arviointijakson aikana. Yksi kokous toteutettiin etäyhteydellä, kaksi muuta kokousta pidettiin hybridinä. Kokoustiloina oli hyvinvointialueen ulkopuolisen toimijan vuokratilat.

31.10.2024

Julkinen

Aluehallitus on asettanut palveluntuottajien vaikuttamistoimielimen. Palveluntuottajien vaikuttamistoimielin mahdollistaa hyvinvointialueen ihmislähtöisen toiminnan ja kumppanuuksien toteutumisen myös kuntien, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kesken. Keski-Suomen Yrittäjät ry ja Keski-Suomen Kauppakamari ry on tehnyt ehdotuksen palveluntuottajien toimielin edustajista. Vaikuttamistoimielin tekee yhteistyötä keskisuomalaisten yrittäjyyhdistysten ja Keski-Suomen kauppakamarin kanssa. Vaikuttamistoimielimessä on 10 jäsentä. Toimielin on pitänyt kolme kokousta arviointijakson aikana, joista kaksi kokousta etäyhteyksillä ja yksi hybridikokouksena hyvinvointialueen hallinnoimissa tiloissa.

Toimielin	Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet	Muut vaikuttamistoimielimet
Kaikki yhteensä	33127,97	10497,49
Henkilöstökulut	26466,93	9766,75
Palveluiden ostot	6338,46	730,74
Majoitus ravitsemuskulut	821,50	-
Matkakulut, päivärahat	1561,96	730,74
Koulutus	-	-
Tilavuokrat	322,58	-

Taulukko 12. Aluehallituksen alaiset lakisääteiset ja muut vaikuttamistoimielimet.

Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinkustannukset arviointijaksolla oli yhteenlaskettuna 376 305,25 €. Talouslukujen arvioinnin luotettavuutta heikentää luottamushenkilöiden asiointipalvelujärjestelmän puute, joka lisää merkittävää riskiä virheellisiin tiliöinteihin. Toimielinten kustannusten käsittelyprosessia tulee kehittää tietojen luotettavuuden parantamiseksi. Huomioitavaa on myös viranhaltijoiden työajankäyttö aluehallituksen ja aluehallituksen alaisten toimielinten kokouksissa. Aluehallituksen kokouksiin osallistuu pääsääntöisesti yhdeksän johtavaa viranhaltijaa. Tarkastuslautakunta esittää, että hyvinvointialueen kaikki toimielimet noudattavat sopeuttamisohjelman mukaista linjausta, jolloin kokouksiin kutsutaan vain tarpeelliset osallistujat. Tarpeelliset osallistujat voidaan todeta esityslistalla käsittelyssä olevien pykälien mukaan. Lisäksi kokoukset tulee järjestää hyvinvointialueen hallinnoimissa kokoustiloiissa ja mahdollisuuksien mukaan suositaan etäkokouksia.

31.10.2024

Julkinen

Luottamushenkilöiden asianhallintajärjestelmän puute lisää virheen mahdollisuutta kokouskustannusten oikeaan kohdentumiseen. Kokouskustannusten käsittelyprosessin kuvaaminen on puutteellista, joka osaltaan heikentää kustannuskäsittelyn laadunhallintaa.

Ylimmät viranhaltijat käyttävät huomattavan paljon työaika esitellessään aluehallituksen alaisille toimielimille ajankohtaisia asioita. Hyvinvointialueen henkilöstölle ajankohtaiset asiat esitellään yhteisissä henkilöstöinfoissa, jotka järjestetään etäyhteyksillä. Joillakin hyvinvointialueilla on käyttöön otettu viranhaltijoiden pitämät toimielimille suunnatut infotilaisuudet ajankohtaisista asioista. Näillä infotilaisuuksilla tehostetaan viranhaltijoiden viestintään käytettyä työaika ja säästetään merkittävästi toimielinten kokouskustannuksia. Toimielininfot toimivat päätöksentekoa valmistelevinä tilaisuuksina. Viestinnän tehostamisen esimerkkinä voidaan pitää Talousarvio 2025-infotilaisuutta aluevaltuutetuille, jolloin tilaisuus oli vapaaehtoinen ja tilaisuudesta ei maksettu kokouspalkkioita. Talousarvioinfon jälkeen aluevaltuutetuilla oli mahdollisuus osoittaa kysymyksiä sähköpostitse hallintopalveluihin. Malli olisi hyvin joissakin kohdin sovellettavissa myös aluehallituksen alaisiin toimielimiin.

Tarkastuslautakunnan huomiot:

1. Aluehallituksen alaisissa toimielimissä käsitellään saman aikaisesti hyvinvointialueella meneillään olevia samoja ajankohtaisia asioita.
2. Ylimpien viranhaltijoiden työajan käyttö toimielintyöskentelyyn on huomattavan suurta.
3. Useissa toimielinten kokouksissa toimii kaksi kokoussihteeriä. Kokouksiin osallistuu useita viranhaltijoita, joiden vastuualueen asioita ei ole esitetty esityslistalla.

Tarkastuslautakunnan kysymykset:

1. Miten ei-lakisääteisten toimielinten vaikuttavuutta ja tehokkuutta arvioidaan?
2. Miten hyvinvointialue linjaa viranhaltijoiden työajankäyttöä ja osallistumista toimielinten työskentelyssä?

31.10.2024

Julkinen

7 YHTEENVETO

Hyvinvointialueet ovat keskenään varsin erilaisissa talous- ja kehitysvaiheissa. Hyvinvointialueiden väestörakenteet poikkeavat paljon toisistaan. Myös maantieteelliset olosuhteet ja välimatkat poikkeavat toisistaan. Eroja on myös hyvinvointialueiden päätöksentekokulttuurissa. Joillakin alueilla vaikeitakin päätöksiä saadaan ripeästi aikaan. Toisaalta taas kipeät asiat, kuten palveluverkkoa koskevat päätökset, saattavat lykkääntyä, mikä voi aiheuttaa haasteita talouden tasapainon saavuttamiselle. Eroja on myös siinä, kuinka laadukasta asioiden valmistelu ja päätöksenteko ovat. Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole pystynyt yhtä ripeään uudistamistahtiin, kuin monet muut hyvinvointialueet, joka näkyy myös taloustilanteen heikkenemisenä. Keski-Suomen hyvinvointialueen heikon taloustilanteen vuoksi valtion ohjauksella tullaan tiivistämään. Terveystieteiden ja hyvinvointilaitoksen (THL, 17/2024) mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvion ja tuottavuustoimenpiteiden toteutumisen riskejä ovat tietopohjan ongelmat ja poliittinen päätöksentekokyky.

Keski-Suomen hyvinvointialueella tuotettu tieto on hajanaista ja tieto päätöksenteon tueksi täytyy koostaa useista tietolähteistä. Tiedolla johtamisen haasteena on olennaisen ja päätöksenteon kannalta merkityksellisen tiedon saatavuusongelma, määrä, laatu sekä luotettavuus, jotka hyvinvointialueella ovat osin puutteellisia. Organisaation sisäistä tiedolla johtamisen osaamista ja tiedon hyödyntämistä tulee vahvistaa, koska osaamisen tasolla on välitön ja välillinen vaikutus kustannustietoiseen päätöksentekokykyyn.

Osasta talouden sopeuttamistoimenpiteistä puuttuu selkeät hallinnolliset ohjeet ja linjaukset. Tasapainottamistoimenpiteiden tavoitteiden saavuttamista on vaikea saavuttaa pelkillä suosituksilla. Asetetuille tavoitteille tulee laatia selkeät ja vahvat ohjeet ja niiden noudattamista tulee valvoa. Sopeuttamistoimenpiteiden tavoitteista puuttuu pääsääntöisesti säästötoimenpiteen vaikuttavuus- tai riskiarvio. Tämä vaikeuttaa riskien hallintatoimenpiteiden suunnittelua ja arviointia sekä mahdollistaa myös ennakoimattomien riskien toteutumisen.

Tuottavuusohjelman mukaisesti hyvinvointialueella aloitti henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi varahenkilöstöyksikkö, jonka käyttö ei ole vielä systemaattista eikä kustannustehokasta. Varahenkilöstöyksikölle ei ole asetettu selkeää kustannushyötytavoitetta.

Hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteisiin on linjattu kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin liittyviä käytänteitä. Toimielinten vaikuttavuuden mittaaminen ja arviointi ei vaikuta systemaattiselta. Tarkastuslautakunnan vaikuttavuutta voidaan mitata ja arvioida arviointikertomuksissa nostettujen huomioiden ja kehittämisesitysten edistämisen avulla. Toimielinten toimintaa ja rakennetta on arvioitu ja kehitetty aluehallituksen toimesta. Arviointityön tulokset ovat vaikeasti löydettävissä.

Luottamushenkilöiden asiointipalvelujärjestelmän puutteen vuoksi toimielinkustannusten käsittelyssä on tällä hetkellä monta ongelmakohtaa. Puuttuvan asiointijärjestelmän vuoksi toimielinkustannusten oikeellisuuteen liittyy useita riskitekijöitä. Tarkastuslautakunta jatkaa tietopohjan arviointia ja raportoi tiedon hyödyntämisestä laajemmin vuoden 2024 arviointikertomuksessaan.

31.10.2024

Julkinen

Lähteet:

Aluehallitus. Pöytäkirja 27.8.2024, § 216 Aluehallituksen lausunto vuoden 2023 arviointikertomuksen huomioiden. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Aluevaltuusto. Pöytäkirja 1.3.2022, § 8 Aluehallituksen vaali toimikaudeksi 2022–2025. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Aluevaltuusto. Pöytäkirja 5.12.2023, § 93 Vuoden 2024 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2026. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Aluevaltuusto. Pöytäkirja 14.5.2024, § 29 Valtuustoaloite ammatinharjoittajamallin pilotoimiseksi Keski-Suomessa. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Aluevaltuusto. Pöytäkirja 11.6.2024, § 38 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen linjausten mukainen ensimmäisen vaiheen palveluverkko. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Hallituksen esitys 241/2020.

Helsingin Sanomat 25.8.2024. Paananen, V. Nykyinen sotemalli ei toimi, sanovat Orpo ja Purra: Näin asiantuntija korjaisi sen.

Hietala, H., Hurmalainen & Kaivanto, K. (2024). Työsuojeluvastuuopas. 15. uudistettu painos. Juristiliiton kustannus. Alma Talent, Helsinki.

Keski-Suomen hyvinvointialue. Asiakkuuskertomus 2023.

Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosääntö.

Keski-Suomen hyvinvointialueen henkilöstöohjelma 2023–2025.

Keski-Suomen hyvinvointialue puolivuotiskatsaus 1/6–2024.

Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024–2026.

Keski-Suomen hyvinvointialue. Palveluverkkotyö, vaikutusten ennakoarviointi 2024.

Keski-Suomen hyvinvointialue. Varahenkilöstön kustannusten vyöryttäminen 30.10.2024.

[VARAHENKILÖSTÖN KUSTANNUSTEN VYÖRYTTÄMINEN.docx](#)

Kuntatyönantajat. 2024. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työ- ja virkaehtosopimuksen (SOTE-sopimus) uudet palkkahinnoitteluliitteet. [yleiskirje2403vt-SOTE-sopimus-palkkahinnoitteluliitteet-liite3-peruspalkat.xlsx](#)

Laitinen, J., Selander, K., Ervasti, J. & Kivimäki, M. (2023). Mitä kuuluu hyvinvointialueiden työhyvinvoinnille 2023. Työterveyslaitos.

[Laki hyvinvointialueesta 611/2021](#)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.

31.10.2024

Julkinen

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. 2024. Hoidon jatkuvuuden ammatinharjoittajamalli. [Hoidon jatkuvuuden ammatinharjoittajamalli | Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

North, K., & Kumta, G. (2018). Knowledge management: Value creation through organizational learning. Springer.

Tarkastuslautakunta. Pöytäkirja 25.4.2024, § 25 Sidonnaisuusilmoitukset ajalla 16.11.2023-15.4.2024. Keski-Suomen hyvinvointialue.

Tarkastuslautakunta. Pöytäkirja 16.5.2024, § 32 Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2023 arviointikertomuksen hyväksyminen.

Tehy. 2024. SOTE-sopimuksen perusratkaisu 2022–2025 (2027). [SOTE muuttuneet määräykset](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Päätösten tueksi 17/2024. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Keski-Suomen hyvinvointialueella. Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2024. [Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Keski-Suomen hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2024](#)

Valtiovarainministeriö. 2024. Hyvinvointialueiden talous.

Valtiovarainministeriö. [Päätöksenteko hyvinvointialueella - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](#)

31.10.2024

Julkinen

Kuviot:

- Kuvio 1. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle.
- Kuvio 2. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinten esittelijät ja pöytäkirjanpitäjät.
- Kuvio 3. Keski-Suomen hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2024.
- Kuvio 4. Hyvinvointialueen sijaishankinnan toimintaprosessi.
- Kuvio 5. Keski-Suomen hyvinvointialueen toimielinrakenne.

Taulukot:

- Taulukko 1. Taulukko 1. Hyvinvointialueiden omien sopeutus- ja tehostamistoimien määrä.
- Taulukko 2. Valtionvarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön Keski-Suomen hyvinvointialueelle antamat toimenpidesuosituksset.
- Taulukko 3. Keski-Suomen hyvinvointialueen talousennusteen avainlukuja.
- Taulukko 4. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2024 keskeiset sopeuttamistoimenpiteet.
- Taulukko 5. Vuoden 2024 toimialakohtaiset talousarvioennusteet.
- Taulukko 6. Keski-Suomen hyvinvointialueen sopeuttamistoimenpiteiden toteuma 1–6/2024.
- Taulukko 7. Keski-Suomen hyvinvointialueen digitaalisia palveluita.
- Taulukko 8. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuokratyövoiman käytön kustannukset 1–6/2023 ja 2024.
- Taulukko 9. Keski-Suomen hyvinvointialueen lakisääteisten toimielinten kustannukset 1–6/2024.
- Taulukko 10. Keski-Suomen hyvinvointialueen lautakuntien kustannukset 1–6/2024.
- Taulukko 11. Keski-Suomen hyvinvointialueen jaostojen ja neuvottelukunnan kustannukset 1–6/2024.
- Taulukko 12. Aluehallituksen alaiset lakisääteiset ja muut vaikuttamistoimielimet.